

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для проведення практичних
занять з дисципліни**

**ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ РИБОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

Одеса – 2012

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для проведення практичних
занять з дисципліни**

**ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ РИБОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

Напрями підготовки “Водні біоресурси та аквакультура”

“Затверджено”
на засіданні методичної комісії
природоохоронного факультету
Протокол № ___ від __.____ 2011 р.

Одеса -2012

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Фінансова діяльність рибогосподарських підприємств/ Тучковенко О.А. – Одеса, ОДЕКУ, 2012. – 39 с.

Методичні вказівки призначені для студентів денної форми навчання за спеціальністю «Водні біоресурси та аквакультура».

ЗМІСТ

	Ст..
ВСТУП.....	4
1 Практична робота № 1 «ФОРМУВАННЯ ФІНАНСІВ РИБОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА».....	5
2 Практична робота № 2 «ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА».....	8
3 Практична робота № 3 «СУТЬ ТА ВИДИ ПОДАТКІВ».....	12
4 Практична робота № 4. «ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ У РАЗІ ЗАСТОСУВАННЯ ФІКСОВАНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПОДАТКУ».....	21
5 Практична робота № 5. «МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУ».....	27
6 Практична робота № 6. «ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ».....	30
7 Практична робота № 7. «СУТНІСТЬ І МЕТОДИ ОБЧИСЛЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ».....	35
ЛІТЕРАТУРА.....	38

ВСТУП

Невід'ємною складовою підготовки студентів з дисципліни «Фінансова діяльність рибогосподарських підприємств» є знання законів функціонування ринкової економіки, нормативно-правової бази у сфері фінансової діяльності підприємств рибництва, методів розрахунків і аналізу фінансових показників підприємств за умов дії ринкового механізму господарювання .

Основне завдання дисципліни є надання студентам **знань** ключових понять навчальної дисципліни «Фінансова діяльність рибогосподарських підприємств»; методів аналізу фінансової діяльності підприємств рибництва; порядку здійснення страхового захисту в рибництві, основних нормативних актів, щодо фінансової діяльності підприємств в Україні.

В процесі вивчення дисципліни студенти повинні отримати **вміння** використовувати на практиці нормативну документацію щодо оцінки фінансового стану рибницьких підприємств; самостійно складати бізнес-план та робочий план розрахунків рибогосподарських підприємств; розраховувати показники фінансової діяльності рибницьких господарств; використовувати результати комп'ютерної обробки отриманої інформації в управлінні рибницькими підприємствами.

Практична робота № 1 **«ФОРМУВАННЯ ФІНАНСІВ РИБОГОСПОДАРСЬКОГО** **ПІДПРИЄМСТВА»**

Фінанси підприємств як складова частина фінансової системи функціонують у сфері суспільного виробництва, де створюється національний дохід - основне джерело фінансових ресурсів. Тому можна стверджувати, що фінансове становище усієї країни визначається станом фінансів підприємств.

Фінанси - це економічні відносини у сфері грошового обігу, які пов'язані з формуванням доходів і фондів грошових коштів, фінансових ресурсів та їх використанням.

Підприємство - це відокремлений техніко-економічний та соціальний комплекс, призначений для виробництва суспільних благ. Зважаючи на це фінанси підприємств можна визначити як економічні відносини, що охоплюють широке коло грошових відносин, пов'язаних з формуванням і використанням капіталу, доходів, грошових фондів, фінансових ресурсів в процесі їх кругообігу і виражених у вигляді різних грошових потоків певного господарюючого суб'єкта.

Специфіка поняття "фінанси підприємств" полягає в тому, що за їх допомогою мобілізуються і створюються фінансові ресурси не для подальшого перерозподілу, а для обслуговування руху вартості валового внутрішнього продукту на всіх стадіях відтворювального процесу, обслуговується процес виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг.

Фінанси підприємств - система грошових відносин, що виникають в процесі розподілу і перерозподілу виручки та прибутку господарюючого суб'єкта, з приводу утворення, розподілу і використання доходів і фінансових ресурсів з метою задоволення суспільних інтересів і потреб.

Функції фінансів підприємств:

- формування фінансових ресурсів;
- розподіл та використання фінансових ресурсів для забезпечення операційної виробничої та інвестиційної діяльності, для виконання основних фінансових зобов'язань перед бюджетом, банками, господарюючими суб'єктами;
- контроль за формуванням та використанням фінансових ресурсів у процесі відтворення.

Фінанси підприємств, з теоретичного погляду, мають наступні ознаки:

- функціонують у сфері товарно-грошових відносин;
- відображають тільки ті грошові відносини, які можна оцінити у вартісних вимірниках;

- обслуговують рух вартості створеного продукту на всіх стадіях відтворювального процесу;
- мають свого матеріального носія-фінансові ресурси, які одночасно є об'єктом фінансових відносин;
- формують і використовують дохід і фінансові ресурси;
- характеризуються різноманітністю та багатогранністю форм прояву, що відображається в системі відносин, які відбивають економічні факти і процеси, що відбуваються на підприємстві.

Узагальнюючи підходи до визначення сутності фінансів підприємств можна стверджувати, що фінанси підприємств виконують наступні функції:

- створення доходу і фінансових ресурсів;
- використання доходу і фінансових ресурсів.

Грошові фонди – це частина грошових коштів, які мають цільове спрямування. До грошових фондів належать: статутний фонд, фонд оплати праці, амортизаційних фонд (на державних підприємствах), резервний фонд та інші.

Фінансові ресурси – це усі грошові кошти, які є в розпорядженні підприємства. До фінансових ресурсів належать грошові фонди і та частина грошових коштів, яка використовується в не фондівій формі.

Рис. 1.1 – Джерела формування фінансових ресурсів.

До власних належать: внески до статутного фонду, дохід, в т.ч. амортизаційні відрахування та прибуток.

Позичені джерела – це кошти, які тимчасово знаходяться в обороті підприємства. Вони виступають у вигляді кредитів банків, як короткострокових так і довгострокових.

Бюджетні асигнування – це кошти, які безповоротно і безкоштовно виділяються з бюджету.

Залучені джерела – це усі види кредиторської заборгованості, надходження коштів від продажу власних цінних паперів, дивіденди, отримані на цінні папери інших елементів, страхові відшкодування та ін..

Основні принципи організації фінансів підприємств базуються на :

- повна господарська самостійність;
- самоокупність;
- самофінансування;

- фінансова відповідальність за результати діяльності.

Фінансова діяльність – це система використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення поставлених ними цілей.

Фінансову діяльність підприємства спрямована на вирішення таких завдань:

- фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності;
- пошук резервів збільшення доходів, прибутку, підвищення платоспроможності;
- виконання фінансових зобов'язань перед іншими суб'єктами господарювання;
- мобілізація фінансових ресурсів в необхідному обсязі;
- контроль за ефективним, цільовим розподілом та використанням фінансів.

Фінансовий менеджмент – це система раціонального управління процесом господарської діяльності підприємства. Його основним завданням являється – виявлення фінансових джерел розвитку виробництва; визначення ефективних напрямків інвестування; реалізація операцій з цінними паперами; підтримка оптимальних стосунків з фінансова-кредитною системою.

Контрольні питання

1. Що собою представляють фінанси підприємства?
2. У чому полягає основна функція фінансів підприємства?
3. Які існують джерела формування фінансових ресурсів?
4. Що включається в поняття «організація фінансів підприємства» та «фінансова діяльність»?
5. У чому полягає фінансова діяльність підприємств?
6. Що включається в поняття фінансового менеджменту?
7. На чому базуються основні принципи організації фінансів підприємств?
8. Які функції виконують фінанси підприємств?

Завдання для виконання практичної роботи

1. В процесі вивчення даної роботи студент складає конспект відповідей на контрольні запитання з подальшим захистом роботи.
2. З метою закріплення даного матеріалу студенти складають словник основних термінів і понять по даній темі.

Практична робота № 2 «ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА»

У процесі купівлі-продажу товарів, надання послуг, а також виконання різного роду зобов'язань у грошовій формі відбуваються різноманітні розрахунки та платежі. Платежі також здійснюються за розподілу й перерозподілу грошових коштів. Сукупність усіх платежів створює грошовий оборот.

Грошовий оборот — це виявлення сутності грошей у русі. Він охоплює процеси розподілу й обміну. На обсяг і структуру грошового обороту на підприємстві справляють вплив стадії виробництва та споживання. Тривалий виробничий процес, який потребує збільшення виробничих запасів, призводить до збільшення платежів, пов'язаних з їх придбанням. Зростання трудомісткості продукції збільшує платежі, пов'язані з оплатою праці. Прямі і зворотні зв'язки між виробництвом і споживанням здійснюються через стадії розподілу й обміну за допомогою грошового обороту.

Особливе місце займає грошовий оборот у процесі реалізації продукції. За товарного виробництва продукт окремого виробника, призначений для споживання іншим суб'єктом господарювання, може дійти до споживача і дати право виробнику на отримання іншого продукту тільки після його оплати. Під час реалізації перевіряється відповідність між обсягом і структурою виробництва та суспільною потребою в них.

Грошові розрахунки – це система грошових відносин пов'язаних з :

- забезпеченням процесу виробництва (закупівля сировини, матеріалів, комплектуючих, виплата заробітної плати);
- реалізацією продукції (робіт, послуг);
- сплатою податків, обов'язкових відрахувань і зборів;
- забезпеченням спільної діяльності підприємств;
- отриманням і погашенням кредитів, сплатою відсотків за кредитами кредитним установам.

Грошові розрахунки можуть набирати як готівкової, так і безготівкової форми:

- безготівкова;
- готівкова;
- товарна (бартерна).

Безготівковим грошовим розрахунком, як правило, віддають перевагу. Це пояснюється тим, що за використання безготівкових розрахунків досягають значної економії витрат на їх здійснення. Широкому застосуванню безготівкових розрахунків сприяють банківські установи, у них також заінтересована держава — не тільки з погляду

економного витрачання коштів, а й з погляду вивчення, регулювання і контролю грошового обороту.

Сферу готівкових і безготівкових розрахунків розмежовано. **Готівкова форма розрахунків** застосовується за обслуговування населення — виплата заробітної плати, матеріального заохочення, дивідендів, пенсій, грошової допомоги. Отримуючи грошові доходи, населення витрачає їх на купівлю товарів, продуктів харчування, оплачує послуги і здійснює інші платежі.

Безготівкові розрахунки — це грошові розрахунки, які здійснюються за допомогою записів на рахунках у банках, коли гроші (кошти) списуються з рахунка платника і переказуються на рахунок одержувача коштів.

Форми безготівкових розрахунків:

платіжні доручення — це письмове доручення власника рахунка перерахувати відповідну суму зі свого рахунка на рахунок одержувача коштів. Розрахунки платіжними дорученнями здійснюються за такою схемою (рис. 2.1);

- платіжні вимоги-доручення - це комбінований розрахунковий документ, який складається з двох частин. Верхня частина — вимога підприємства-постачальника до підприємства-покупця сплатити вартість товару, виконаних робіт, послуг. Нижня частина — доручення покупця (платника грошових коштів) банку, який його обслуговує, переказати належну суму коштів з його рахунка на рахунок постачальника. Розрахунок за допомогою платіжної вимоги-доручення здійснюється за схемою
- платіжні вимоги (інкасові доручення);
- розрахункові чеки - це документ стандартної форми з дорученням чекодавця своєму банкові переказати кошти на рахунок пред'явника чека (одержувача коштів). Розрахунок чеком здійснюється за схемою;
- акредитиви - це розрахунковий документ із дорученням однієї кредитної установи іншій здійснити за рахунок спеціально задепонованих коштів оплату товарно-транспортних документів за відвантажений товар. Схему здійснення рахунків з використанням акредитивної форми наведено на (рис. 2.2);
- векселя - це письмове безумовне зобов'язання, боргова розписка стандартної форми, що дає право її власнику вимагати сплати визначеної у векселі суми від особи, яка видала вексель, у відповідний строк і у відповідному місці. .

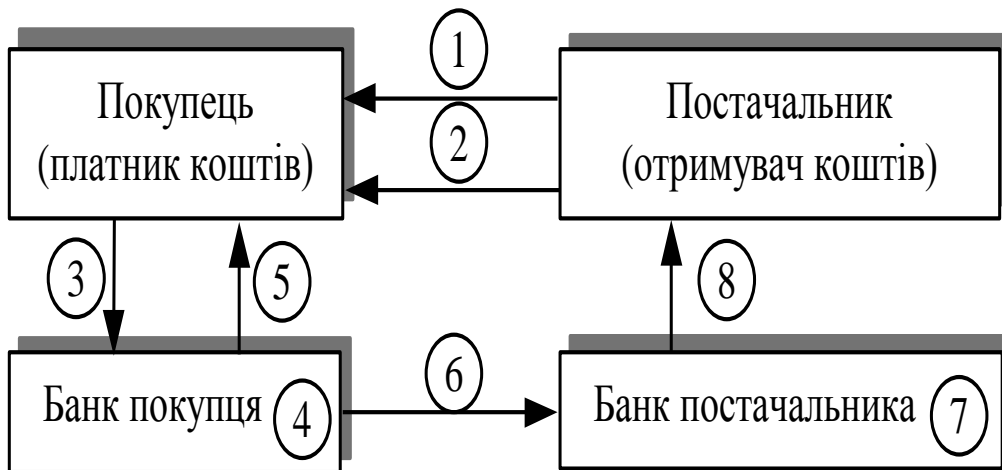

Рис. 2.1 - Розрахунки платіжними дорученнями.

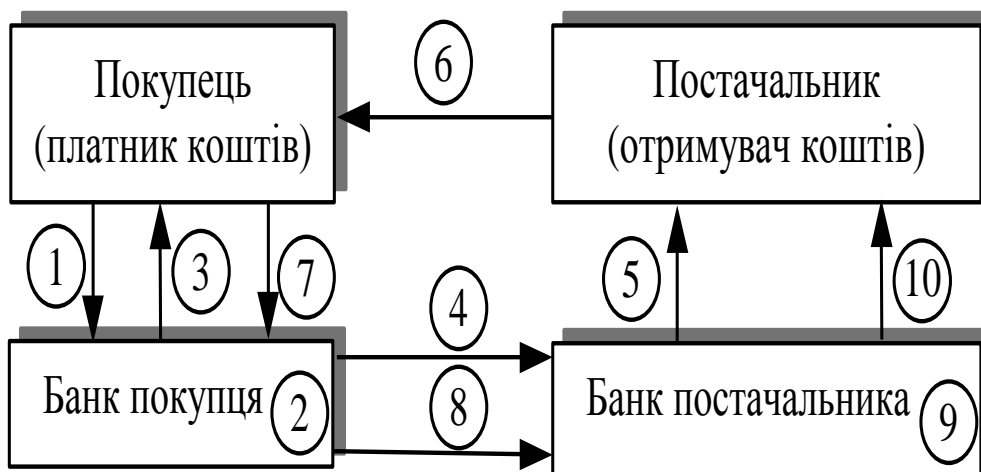

Рис. 2.2- Розрахунок з використанням акредитива

Існують три основні способи розрахунків:

- попередня оплата;
- авансовий платіж;
- післяплата.

При попередній оплаті покупець спочатку перераховує кошти, а потім отримує товар (ризикуює покупець).

За схемою післяплати покупець спочатку отримає товар, а потім перераховує за нього кошти (ризикуює продавець).

При проведенні авансових платежів ризики розподіляються, так як покупець спочатку перераховує частину коштів за товар (наприклад 30%), отримує товар і після цього перераховує другу частину коштів (70 %)

Контрольні питання

1. Що собою являє грошовий оборот?
2. Що собою являють грошові розрахунки?
3. Які снують основні способи розрахунків?
4. Які існують форми грошових розрахунків?
5. За якою формою здійснюються розрахунки платіжними дорученнями?
6. За якою формою здійснюються розрахунки платіжною вимогою-дорученням?

Завдання для виконання практичної роботи

1. В процесі вивчення даної роботи студент складає конспект відповідей на контрольні запитання з подальшим захистом роботи.
2. З метою закріплення даного матеріалу студенти складають словник основних термінів і понять по даній темі.
3. Студент наводить схеми розрахунків свого уявного підприємства з поясненнями.

Практична робота № 3 «СУТЬ ТА ВИДИ ПОДАТКІВ»

Податкова система відіграє провідну роль у формуванні державних доходів, відчутно впливає на доходи юридичних та фізичних осіб.

Історичними передумовами виникнення в суспільстві податків були переважно, перехід від натурального господарства до грошового, зародження й формування інституту держави.

Сучасна форма податків є відносно новою, хоча основні елементи механізму оподаткування зародилися ще в давнину.

Економічна природа податку полягає у з'ясуванні його призначення об'єкта оподаткування й джерела сплати, а також визначенні впливу на суб'єктів оподаткування і на економіку в цілому. За економічним змістом податки - це форма фінансових відносин між державою й членами суспільства.

Законом України "Про систему оподаткування" визначено, що під податком і збором (обов'язковим платежем) до бюджетів та державних цільових фондів слід розуміти обов'язковий внесок до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснюваний платниками у порядку і на умовах, що визначаються законами України про оподаткування.

Податки – обов'язкові платежі, що справляються з юридичних і фізичних осіб до бюджету відповідного рівня в порядку і на умовах, визначених законодавством України.

Збори(обов'язкові платежі) – обов'язкові платежі юридичних і фізичних осіб за послуги, надані їм державними органами.

Зміст кожного виду податку розкривають його основні елементи: суб'єкт (платник податку); об'єкт податку; джерело податку; ставка податку; податкові пільги; строк сплати податку; спосіб справляння податку.

Законом України «Про оподаткування», затвердженим постановою ВРУ від 18.02.1997р. №77/97, передбачено справляння таких податків:

- загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі);
- місцеві податки і збори (обов'язкові платежі).

Сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів, що справляються встановленими законами України порядку, становить систему оподаткування.

Система оподаткування - це нормативно визначені платники податків, їхні обов'язки та права, об'єкти оподаткування, види податків; зборів і платежів, а також порядок їх стягнення.

Система оподаткування характеризується її елементами - суб'єкт, об'єкт оподаткування, податкова ставка, джерело сплати (Рис. 3.1).

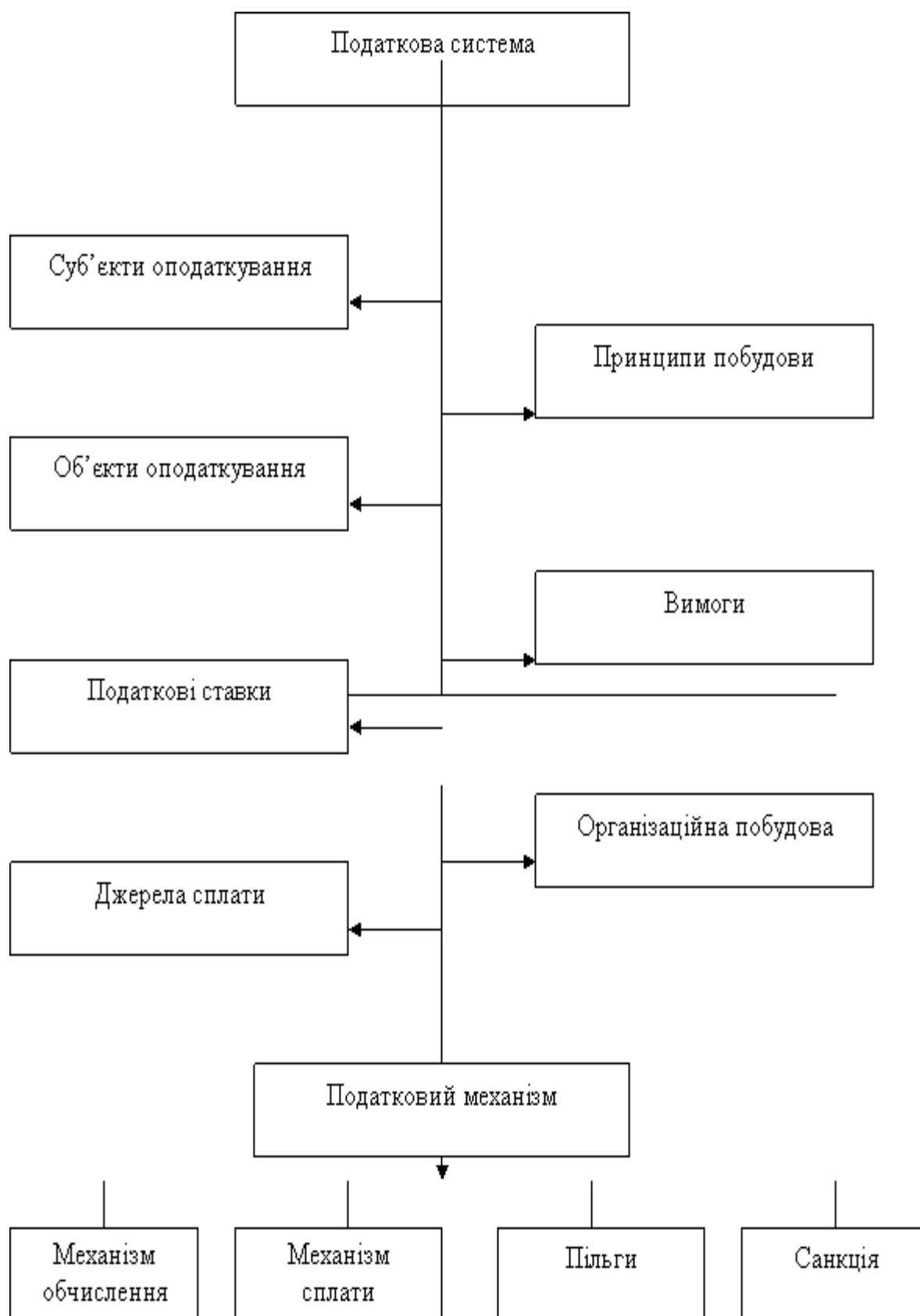

Рис.3.1 – Структурно-логічна схема елементів податкової системи України.

Суб'єкти оподаткування - це платники (фізичні чи юридичні особи), які безпосередньо сплачують податки.

Об'єкт оподаткування - це доходи (прибуток), додана вартість продукції (робіт, послуг), вартість продукції (робіт, послуг), спеціальне використання природних ресурсів, майно юридичних і фізичних осіб, інші об'єкти, визначені законодавством про оподаткування.

Податкова ставка - розмір податку з одиниці об'єкта оподаткування.

Джерело сплати - дохід (заробітна плата, прибуток тощо), із якого сплачується податок; собівартість; частина виручки від реалізації продукції.

За методами обчислення податки можна поділити таким чином:

- Кадастровий (від слова кадастр - таблиця, довідник) коли об'єкти оподаткування розділені на групи за певною ознакою. Перелік цих груп і їх ознаки заносяться у відповідні довідники. Для кожної групи встановлена індивідуальна ставка податку. Такий метод характеризується тим, що розмір податку не залежить від прибутковості об'єкта. Прикладом такого податку є податок з власників транспортних засобів. Він утримується за встановленою ставкою в залежності від об'єму двигуна транспортного засобу і не залежить від того, використовується транспортний засіб чи простоює.
- На підставі декларації. Декларація - документ, в якому платники податку наводять розрахунок доходу і податок із нього. Характерною рисою цього методу є те, що сплата податку відбувається після отримання доходу особою, яка цей дохід отримує. Наприклад, податок на прибуток підприємств.
- З джерела виплати доходу, що зменшується на суму податку. Наприклад, прибутковий податок з громадян, який сплачується підприємством або організацією, де працює фізична особа. До виплати заробітної плати з неї утримується прибутковий податок і перераховується до бюджету, решта сплачується робітнику.

Поєднання в єдиній системі оподаткування різноманітних за об'єктами оподаткування й методами обчислення податків дозволяє державі реалізувати на практиці основні функції податків: фіскальну, регулюючу, розподільчу, стимулюючу, контрольну.

Фіскальна функція - є найважливішою, оскільки згідно з цією функцією податки виконують своє головне призначення - наповнення доходної частини бюджету, доходів держави для задоволення потреб суспільства. Основна ознака цієї функції - її стабільність, що дозволяє формувати надходження податків до бюджету на постійній, стабільній засаді.

Регулююча функція виявляється в наданні пільг з оподаткування окремим галузям та виробникам, враховуючи їх перспективи, діяльність, рівень прибутковості та інше.

Розподільча функція - своєрідне відображення фіскальної функції - наповнити скарбницю держави, щоб потім розподілити одержані кошти. Ця функція дуже щільно переплітається з регулюючою; наприклад, через непрямі податки створюються умови для перерозподілу коштів одних платників іншим (акцизи).

Стимулююча функція створює орієнтири для розвитку або згортання виробництва, діяльності. Як і регулююча, ця функція може бути пов'язана із застосуванням пільг, зміною об'єкта оподаткування, зменшенням бази оподаткування.

Контрольна функція забезпечує нагляд та контроль за своєчасністю, повнотою сплати податків платниками в Україні.

Кожний вид податків має свої специфічні риси та функціональне призначення і посідає окреме місце в податковій системі. Роль того чи іншого податку характеризується його приналежністю до певної групи у відповідності з існуючою класифікацією податків.

Класифікація податків проводиться за кількома ознаками (Рис.3.2): за формою оподаткування, за економічним змістом об'єкта оподаткування, залежно від рівня державних структур, які їх устанавлюють.

За формою оподаткування податки поділяються на дві групи: прямі і непрямі. (Рис. 3.3)

Прямі податки встановлюються безпосередньо щодо платників і сплачуються за рахунок їхніх доходів, а сума податку безпосередньо залежить від розмірів об'єкта оподаткування.

Непрямі податки встановлюються в цінах товарів та послуг і сплачуються за рахунок цінової надбавки, а їх, розмір для окремого платника прямо не залежить від його доходів.

За економічним змістом об'єкта оподаткування податки поділяються на три групи: податки на доходи, споживання й майно.

Податки на доходи стягуються з доходів фізичних та юридичних осіб. Безпосередніми об'єктами оподаткування є заробітна плата та інші доходи громадян, прибуток або валовий дохід підприємств.

Податки повинні бути основним інструментом держави для:

- регулювання економіки;
- стимулювання науково-технічного прогресу;
- формування доходів бюджету;
- обмеження росту цін та інфляції, тощо.

У сучасному підприємницькому механізмі основним призначенням податків повинен стати захист майнових прав та інтересів платників податків - юридичних і фізичних осіб, а також стимулювання та підвищення ефективності виробництва.

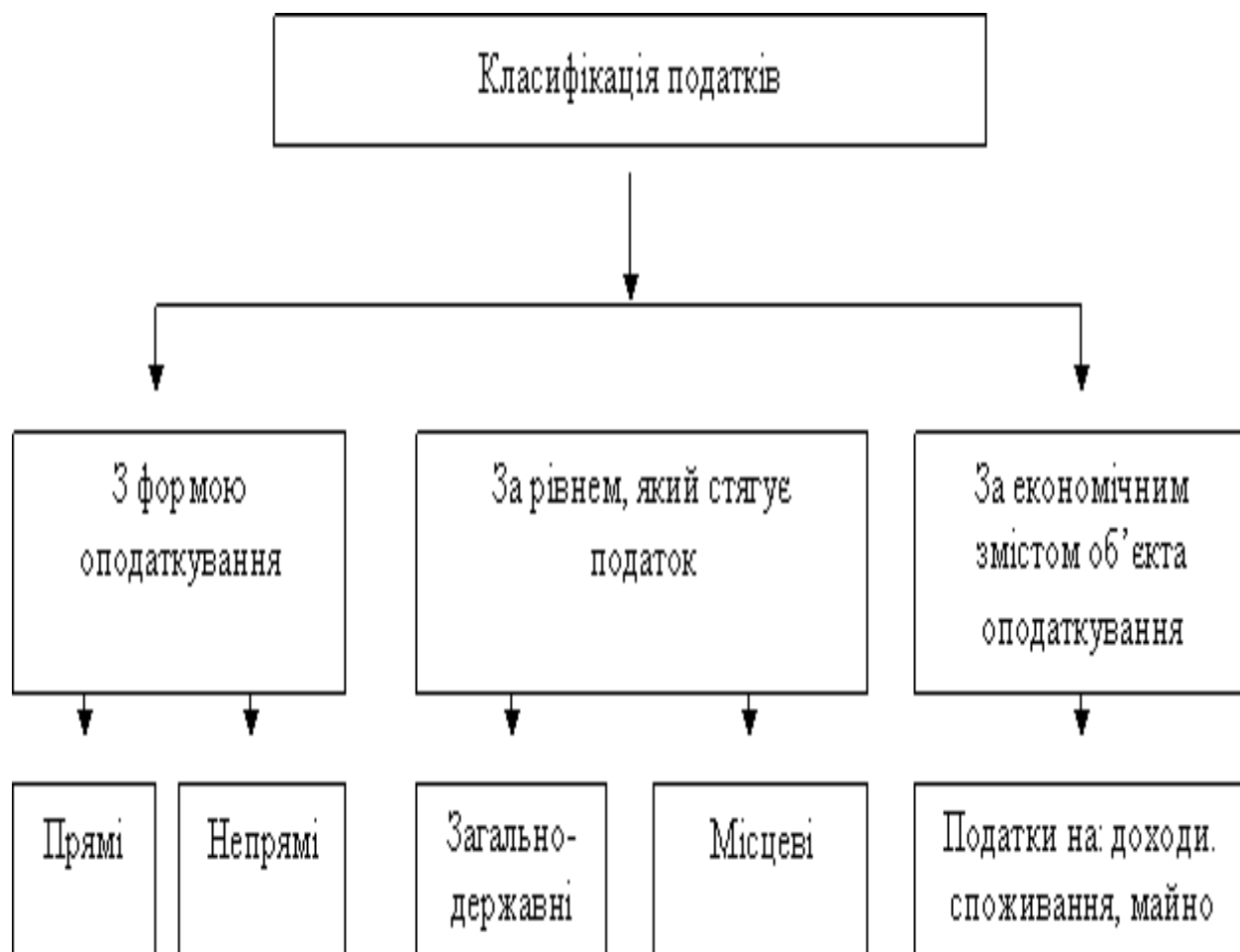
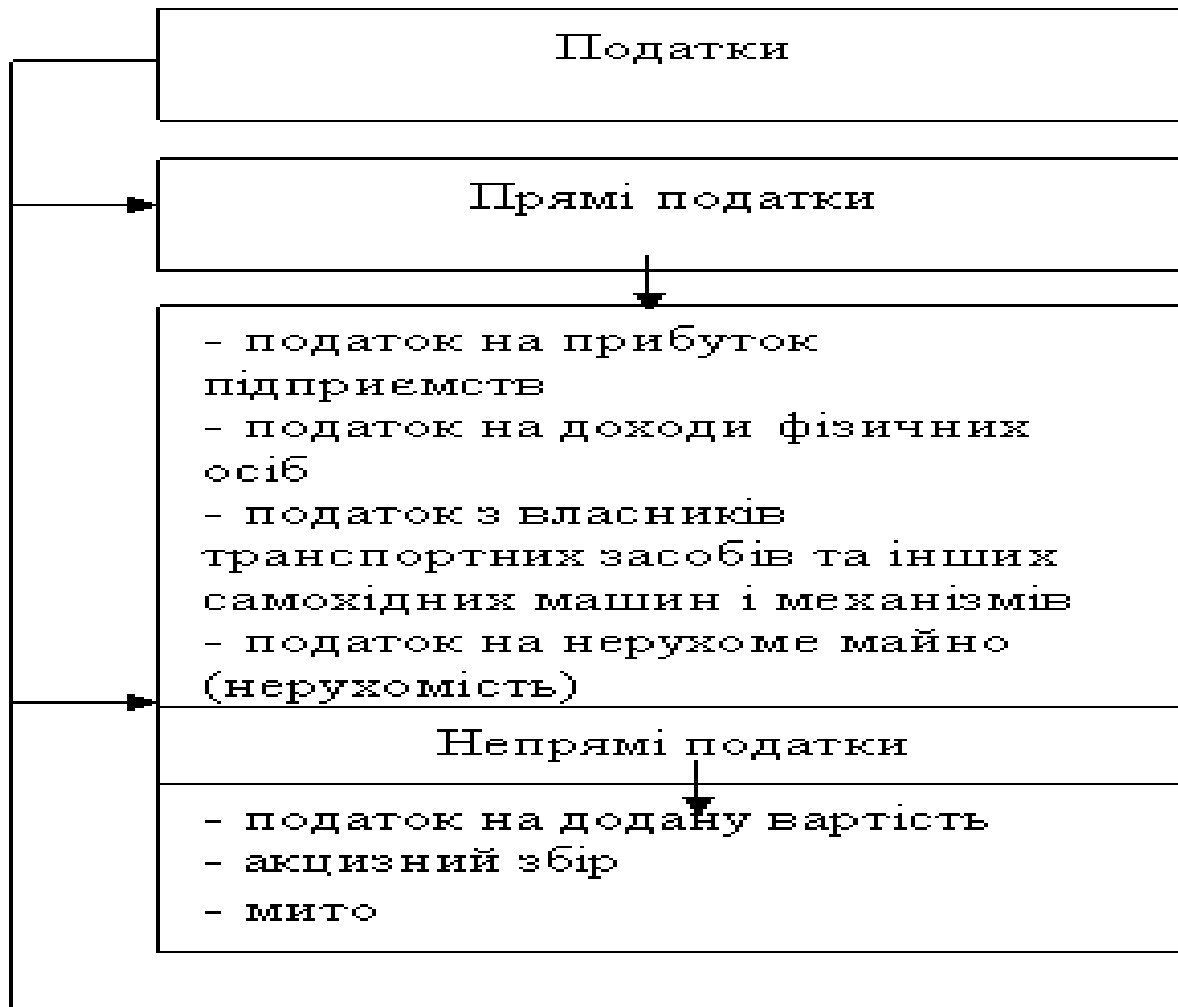

Рис.3.2 - Структурно – логічна схема класифікації податків.

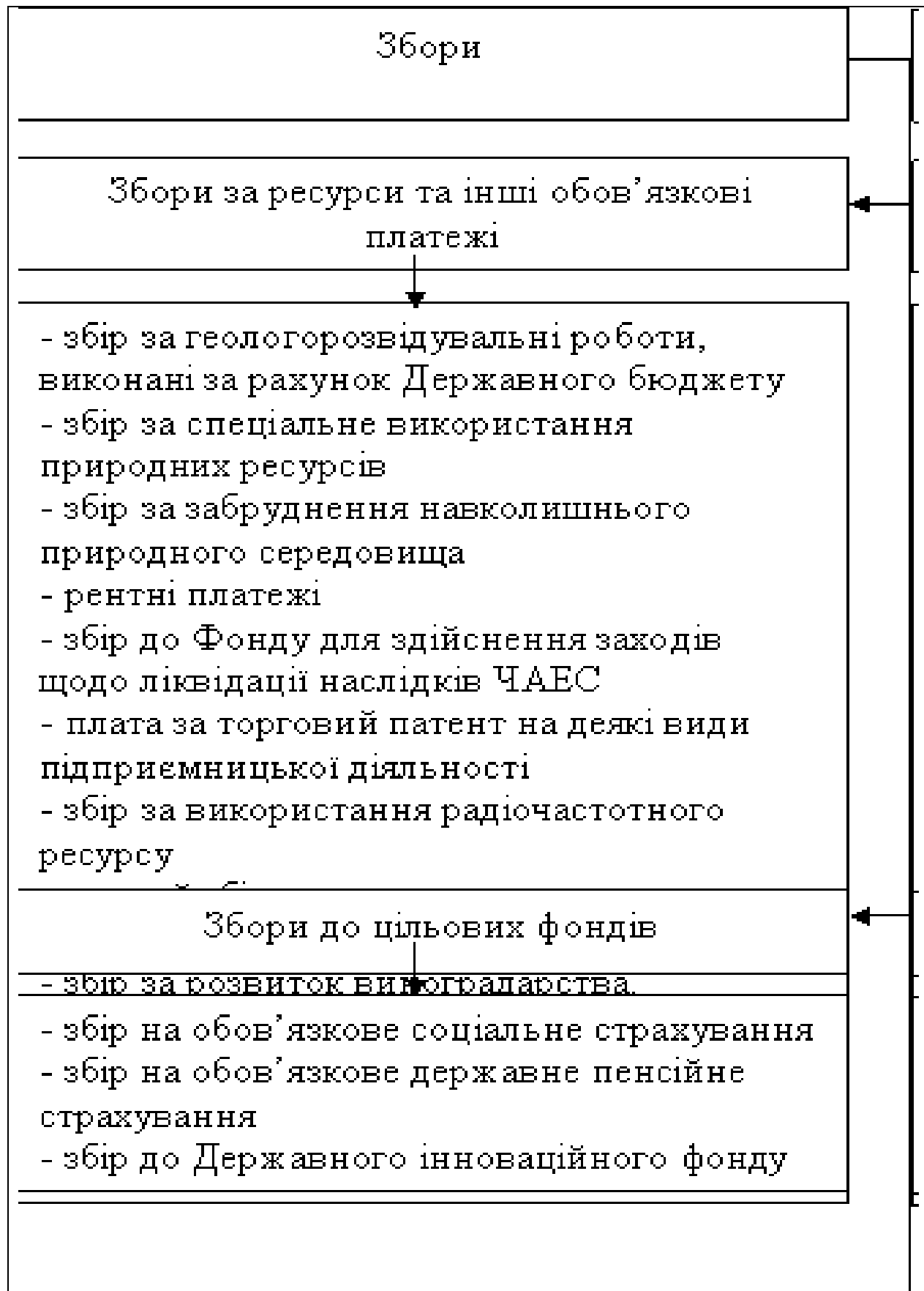
Податки на споживання сплачуються не при отриманні доходів, а при їх використанні. Вони справляються у формі непрямих податків.

Податки на майно встановлюються щодо рухомого чи нерухомого майна.

Залежно від рівня державних структур, які встановлюють податки, вони поділяються на загальнодержавні та місцеві.

Загальнодержавні податки установлюють вищі органи влади, їх стягнення є обов'язковим на всій території країни незалежно від того, до якого бюджету (центрального чи місцевого) вони зараховуються.

Місцеві податки установлюються місцевими радами народних депутатів, їхня особливість полягає в тому, що на відміну від інших податків, чинним законодавством визначаються тільки види місцевих податків і зборів, їх граничні розміри, платників та порядок обчислення. Конкретні ж види податків для кожної місцевості, їхні ставки, порядок сплати встановлюють і визначають органи місцевого самоврядування відповідно до переліку і в межах установлених граничних розмірів.

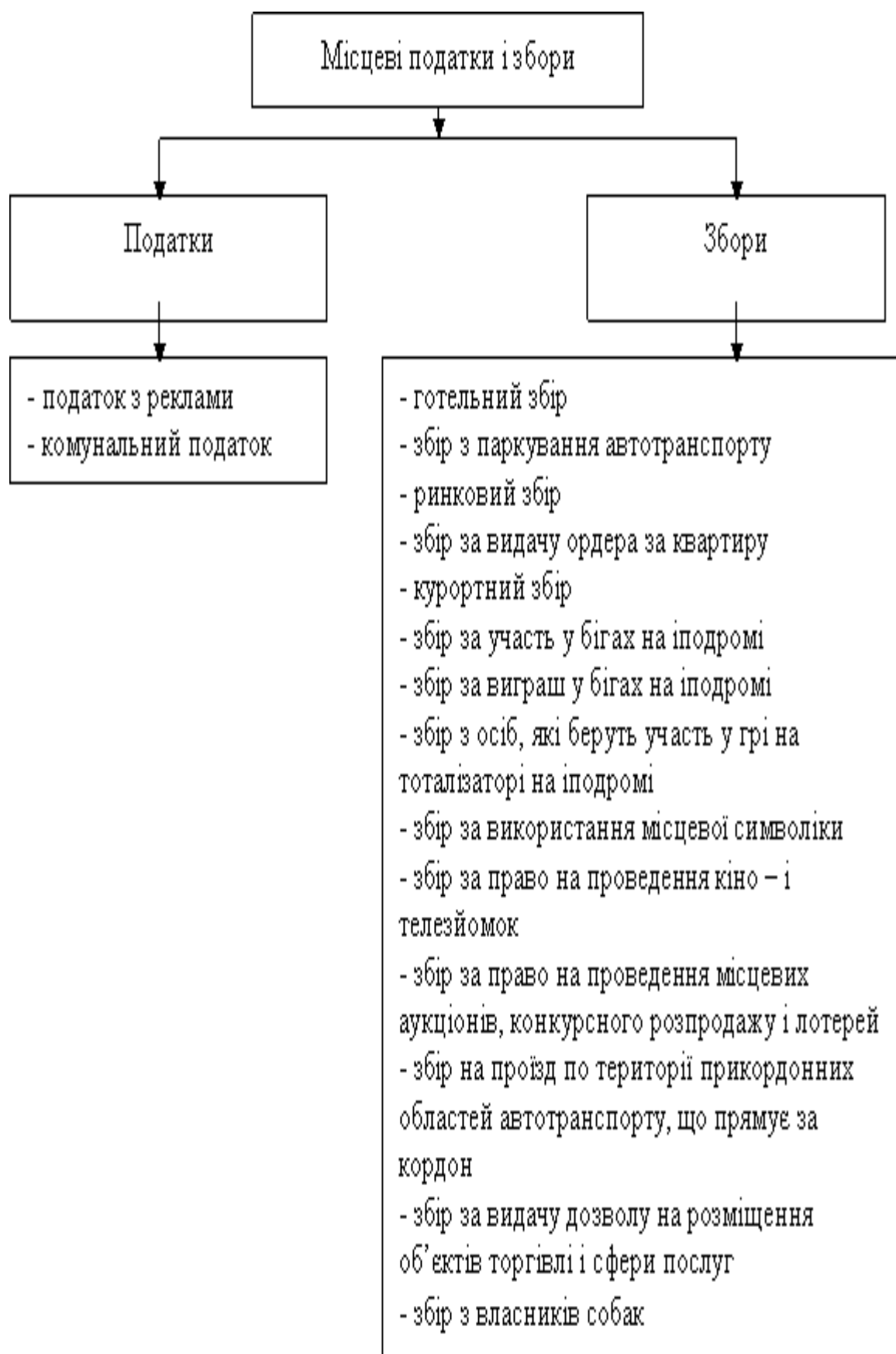

Рис.3.3 - Структурно – логічна схема загальнодержавних податків і зборів

Контрольні питання

1. Що входить до поняття податки?
2. Що входить до поняття збори (обов'язкові платежі)?
3. Які існують види податків?
4. Податки повинні бути основним інструментом держави для?
5. Ким встановлюються місцеві податки?
6. На які групи поділяються податки за формою оподаткування?
7. Які існують основні ознаки класифікації податків?
8. Які існують основні функції податків?

Завдання для виконання практичної роботи

1. В процесі вивчення даної роботи студент складає конспект відповідей на контрольні запитання з подальшим захистом роботи.
2. З метою закріплення даного матеріалу студенти складають словник основних термінів і понять по даній темі.
3. Скласти структурно-логічну схему податкової системи.
4. Скласти структурно-логічну схему класифікації податків.

Практична робота № 4

«ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ У РАЗІ ЗАСТОСУВАННЯ ФІКСОВАНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПОДАТКУ»

Фіксований податок для сільськогосподарських товаровиробників запроваджено з метою спрощення системи оподаткування в галузі сільського господарства та спрощення механізму сплати сільськогосподарськими товаровиробниками податків.

Фіксований сільськогосподарський податок застосовується замість таких податків:

- а) податок на прибуток підприємств (за винятком сплати податку з доходів у вигляді дивідендів, процентів, а також доходів, що отримують нерезиденти з джерел їх походження з України);
- б) податок на майно;
- г) ринковий збір;
- д) плата за спеціальне водокористування.

Інші податки, визначені цим Кодексом, сплачуються сільськогосподарськими товаровиробниками в порядку і розмірах, визначених цим Кодексом.

Платники фіксованого сільськогосподарського податку являються:

Платниками фіксованого сільськогосподарського податку є сільськогосподарські підприємства різних організаційно-правових форм, передбачених законами України, селянські та інші господарства, які займаються виробництвом (вирощуванням), переробкою та збутом сільськогосподарської продукції, а також рибницькі, рибальські та риболовецькі господарства, які займаються розведенням, вирощуванням та виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках та водосховищах), у яких сума, одержана від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки за попередній звітний (податковий) рік, перевищує 75 процентів загальної суми валового доходу.

1. У разі коли у звітному податковому періоді валовий дохід від операцій з реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки становить менш як 75 процентів загальної суми валового доходу, платник сплачує податки у наступному звітному періоді на загальних підставах.

2. У дохід від реалізації сільськогосподарської продукції включаються:

- а) доходи від реалізації продукції рослинництва і тваринництва, отриманої сільськогосподарським товаровиробником від виробництва (вирощування) на сільськогосподарських угіддях, та продуктів її переробки, вироблених на власних переробних підприємствах;

б) доходи від реалізації рибницької продукції власного виробництва, отриманої сільськогосподарським товаровиробником від розведення, вирощування та вилову риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках та водосховищах), та продуктів її переробки, вироблених на власних переробних підприємствах;

в) доходи, отримані від реалізації продукції, виробленої з власної сировини на давальницьких умовах, незалежно від територіального розміщення переробного підприємства;

г) доходи, отримані від надання послуг, пов'язаних із сільськогосподарським (рибницьким) виробництвом.

3. Методика розрахунку по визначенню питомої ваги від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва в загальному обсязі валового доходу затверджується спільним наказом Міністерства аграрної політики та Державної податкової адміністрації України в установленому порядку.

Не можуть бути платниками фіксованого сільськогосподарського податку суб'єкти господарювання, які реалізують інвестиційні або інноваційні проекти у спеціальних (вільних) економічних зонах, на територіях пріоритетного розвитку із спеціальним режимом інвестиційної діяльності, в умовах технологічних парків, реалізують інноваційні проекти відповідно до Закону України "Про інноваційну діяльність" або зареєстровані платниками єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва.

Платники фіксованого сільськогосподарського податку (далі - платники податку) сплачують податок тільки в грошовій формі.

Зміна порядку сплати податків протягом звітного (податкового) року не допускається.

Якщо особа створюється шляхом злиття, приєднання, поділу (виділу), перетворення або виділу згідно з відповідними нормами Цивільного кодексу України, то норма щодо дотримання не менш як 75 відсотків загальної суми валового доходу від реалізації (поставки) сільськогосподарської продукції (супутніх послуг) протягом останнього податкового періоду поширюється на:

- усіх осіб солідарно, які зливаються або приєднуються;
- кожному окрему особу, створену шляхом поділу або виділу;
- особу, створену шляхом перетворення.

Особа знімається з податкової реєстрації як платник ФСП за власною ініціативою, якщо така особа подає письмову заяву щодо добровільного зняття з такої податкової реєстрації.

Особа знімається з податкової реєстрації як платник ФСП за рішенням податкового органу, якщо:

а) така особа підпадає під регулювання норм Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом";

б) така особа ліквідується, у тому числі шляхом злиття, приєднання або перетворення.

Об'єктом оподаткування для платників фіксованого сільськогосподарського податку (далі - платники податку) є площа сільськогосподарських угідь, переданих сільськогосподарському товаровиробнику у власність або наданих йому у користування, в тому числі на умовах оренди, а також земель водного фонду, які використовуються рибницькими, рибальськими та риболовецькими господарствами для розведення, вирощування та вилову риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках та водосховищах).

У випадку коли у звітному періоді відбувається зміна площ сільськогосподарських угідь, у зв'язку з набуттям права землевласника або землекористувача відповідно землевласник чи землекористувач зобов'язаний здійснити уточнення сум податкових платежів на період до закінчення податкового року і протягом місяця надати розрахунки до органів державної податкової служби за місцем розташування земельної ділянки та до органу державної податкової служби за місцем знаходження платника податку.

Ставка фіксованого сільськогосподарського податку з одного гектара сільськогосподарських угідь встановлюється у відсотках до їх грошової оцінки, проведеної за станом на 1 липня 1995 року, відповідно до Методики, затвердженої Кабінетом Міністрів України, в таких розмірах:

а) для ріллі, сіножатей та пасовищ - 0,15;

б) для багаторічних насаджень - 0,09;

в) для земель водного фонду, які використовуються рибницькими, рибальськими та риболовецькими господарствами для розведення, вирощування та вилову риби у внутрішніх водоймах, - 0,45 відсотка грошової оцінки одиниці площі ріллі по областях та Автономній Республіці Крим.

Для платників податків, які провадять діяльність у гірських зонах і на поліських територіях, ставки фіксованого сільськогосподарського податку з одного гектара сільськогосподарських угідь встановлюються у процентах від їх грошової оцінки, яка проводиться відповідно до методики, затвердженої Кабінетом Міністрів України, у таких розмірах:

а) для ріллі, сіножатей та пасовищ - 0,09 процента;

б) для багаторічних насаджень - 0,03 процента.

Перелік платників податку, на які поширюються ставки, визначені цією частиною цієї статті, затверджуються обласними радами за поданням районних державних адміністрацій, виходячи з критеріїв, установлених законодавством України про статус гірських населених пунктів в Україні та визначених Кабінетом Міністрів України поліських територій.

Індустріалізовані сільськогосподарські підприємства, які спеціалізуються на виробництві та переробці продукції тваринництва, у

разі якщо у них у власності та користуванні знаходиться менш як 1000 гектар сільськогосподарських угідь, сплачують податки, передбачені цим Кодексом, у загально встановленому порядку.

Грошова оцінка сільськогосподарських угідь у разі потреби може уточнюватися згідно із законодавством України.

Платники податку визначають суму фіксованого сільськогосподарського податку на поточний рік у порядку і розмірах, встановлених цим Кодексом, і подають загальний розрахунок на всю площу земельних ділянок, які підлягають оподаткуванню, до органу державної податкової служби за місцем податкової реєстрації платника податку до 1 лютого поточного року. У цей самий термін платники подають звітний податковий розрахунок окремо за кожною земельною ділянкою до органу державної податкової служби за місцем розташування такої земельної ділянки.

Платники податку, утворені в результаті реорганізації сільськогосподарського підприємства (злиття, приєднання, виділення, поділу, перетворення) посеред року, подають податковий розрахунок за період від дня створення до кінця року на поточний рік протягом 20 календарних днів місяця, наступного за місяцем їх створення.

Одночасно з податковим розрахунком подається розрахунок визначення 75-ти відсоткового критерію та витяг з державного земельного кадастру про склад земель сільськогосподарських угідь та їх грошову оцінку.

Якщо у звітному періоді відбувається зміна площі земельної ділянки у зв'язку з набуттям на неї права власності або користування платник зобов'язаний здійснити уточнення сум податкових зобов'язань на період до закінчення податкового року і протягом місяця надати розрахунки щодо набутої площі земельної ділянки до органів державної податкової служби за місцем розташування земельної ділянки та до органу державної податкової служби за місцем своєї податкової реєстрації.

У разі використання платником земельної ділянки без оформлення права на користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення при визначенні податкового зобов'язання з фіксованого сільськогосподарського податку включаються фактично використані земельні ділянки протягом року.

У разі коли платник відповідно до законодавства здає земельні ділянки в оренду, орендовані площі не включаються до розрахунку сплати фіксованого сільськогосподарського податку орендаря. У разі, коли земельні ділянки здаються в оренду не платником фіксованого сільськогосподарського податку, орендовані площі включаються до розрахунку суми фіксованого сільськогосподарського податку орендарями. В обох випадках орендарем вноситься передбачена договором орендна

плата за землю. Базовий податковий (звітний) період для фіксованого сільськогосподарського податку дорівнює календарному місяцю.

Сплата податку проводиться щомісячно протягом 30 календарних днів, наступних за останнім календарним днем базового звітного (податкового) місяця у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах:

- а) у I кварталі - 10 процентів;
- б) у II кварталі - 10 процентів;
- в) у III кварталі - 50 процентів;
- г) у IV кварталі - 30 процентів.

Оновлено Порядок заповнення розрахунку ФСП у зв'язку з численними змінами в законодавстві. Затверджено нову форму розрахунку податку - одну замість попередніх двох. Новою формою податкового розрахунку ФСП можна буде користуватися вже тепер при поданні уточнюючого розрахунку.

Рибницькі, рибальські та риболовецькі господарства можуть перейти на сплату ФСП за умови, звичайно, дотримання критерію щодо виробництва не менш як 75% сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, але не треба платити за землі водного фонду тим платникам ФСП, які мають у власності або користуванні озера, ставки чи водосховища, але не займаються розведенням, вирощуванням та виловом риби.

Цей Порядок визначає єдині правила обчислення фіксованого сільськогосподарського податку і складання податкового розрахунку фіксованого сільськогосподарського податку, розроблений відповідно до законів України "Про фіксований сільськогосподарський податок" і "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами" та Положення про порядок справляння та обліку фіксованого сільськогосподарського податку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 1999 року №658.

Сплата фіксованого сільськогосподарського податку здійснюється протягом 30 календарних днів, наступних за останнім календарним днем базового звітного (податкового) місяця.

щомісяця у I кварталі	Е податку x 10 100	: 3;
щомісяця у II кварталі	Е податку x 10 100	: 3;
щомісяця у III кварталі	Е податку x 50 100	: 3;
щомісяця у IV кварталі	Е податку x 30 100	: 3;

Платники податку щомісяця сплачують протягом 30 календарних днів, наступних за останнім календарним днем базового звітного

(податкового) місяця, третину суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у такому обсязі:

У податковому розрахунку фіксованого сільськогосподарського податку заокруглення суми нарахованого фіксованого сільськогосподарського податку за базові податкові (звітні) місяці року, крім суми за останній базовий податковий (звітний) місяць року, здійснюється за загальними правилами заокруглення. Сума фіксованого сільськогосподарського податку за останній базовий податковий (звітний) місяць року визначається як різниця річної суми фіксованого сільськогосподарського податку і суми фіксованого сільськогосподарського податку за базові податкові (звітні) місяці року, крім останнього.

Контрольні питання

1. Хто є платниками фіксованого сільськогосподарського податку?
2. У чому полягає суть фіксованого сільськогосподарського податку?
3. Як здійснюється сплата фіксованого сільськогосподарського податку?
4. Як визначається сума фіксованого сільськогосподарського податку?
5. Який існує порядок нарахування та строки сплати фіксованого сільськогосподарського податку?
6. У якій формі платники фіксованого сільськогосподарського податку його сплачують ?
7. Які суб'єкти господарювання не можуть бути платниками фіксованого сільськогосподарського податку?

Завдання для виконання практичної роботи

1. В процесі вивчення даної роботи студент складає конспект відповідей на контрольні запитання з подальшим захистом роботи.
2. Визначити суму фіксованого сільськогосподарського податку свого уявного підприємства. Навести порядок нарахування і сплати фіксованого сільськогосподарського податку.
3. З метою закріплення даного матеріалу студенти складають словник основних термінів і понять по даній темі.

Практична робота № 5. **«МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУ»**

Написання плану вимагає гарної підготовки. Перед складанням проекту вашого бізнес-плану вам необхідно продумати ряд питань, усвідомити характер вашого господарства, які ресурси будуть потрібні для досягнення ваших ділових цілей; якими будуть цільові ринки; яка життєздатність і потенціал росту господарства й ін.

Потрібно довести, що Ваш проект буде окупаємим і рентабельним. Однією з поширених форм планування для фермерських господарств є бізнес-планування. Бізнес-планування є процесом розробки плану (бізнес-плану) з вкладення капіталу в бізнес та його розширеного відтворення в господарських процесах шляхом реалізації підприємницьких ідей.

Існують різні вимоги до бізнес-плану для вже існуючого фермерського господарства та для новоствореного фермерського господарства, існування якої залежить від даного проекту.

У випадку вже існуючого фермерського господарства бізнес-план повинен містити звіт про минулу роботу та базуватися саме на ньому, у той час, як у випадку новоствореного фермерського господарства, особлива увага повинна бути відведена самому проекту.

Методологія та стадії розробки бізнес-плану

Процес складання бізнес-плану є специфічним у кожному конкретному випадку. Тому практично неможливо дати якусь універсальну (стандартну) схему його розробки. Найбільш складною є процедура опрацювання бізнес-плану для започаткування нового бізнесу.

Бізнес-план — це своєрідний рекламний документ, на підставі якого можна зробити висновки не лише про бізнес, а й про його власників. Тому важливим є як зміст, так і зовнішній вигляд бізнес-плану.

Бізнес-план, як і будь-який інший документ, підлягає певним вимогам щодо стилю написання:

1) бізнес-план має бути стислим, простим, але адекватно розкривати сутність проекту. Для більшості невеликих проектів (для реалізації яких потрібно 10—100 тис. грн.), як свідчить практика, обсяги бізнес-планів обмежуються 10 сторінками.

2) бізнес-план має бути функціональним, тобто містити лише корисну інформацію, яка цікавить або може зацікавити читача. За необхідності додаткова, пояснювальна, первинна інформація може бути винесена в додатки (обсяг додатків не обмежується);

3) бізнес-план має ґрунтуватися на реалістичних припущеннях. Прогнози та передбачення (як найбільш "вразлива" частина бізнес-планування) мають бути обґрунтовані й підкріплені посиланнями на тенденції та пропорції розвитку галузі;

4) бізнес-план має бути легким для сприйняття, чітким та логічним. Таким, щоб у ньому можна було швидко знайти потрібну інформацію. Отже, у структурі бізнес-плану треба виділяти розділи та параграфи;

5) бізнес-план має забезпечувати охорону конфіденційної інформації про фірму та її діяльність. Для цього можна жорстко контролювати сферу його розповсюдження або скласти окремий додаток, який міститиме всю конфіденційну інформацію і буде доступний тільки тим, кому треба таку інформацію знати.

Структура бізнес-плану

1. РЕЗЮМЕ

1.1. Назва і ціль проекту (бізнесу)

1.2. Загальна характеристика фермерського господарства (хто ми такі, чим ми займаємось)

1.3. Цілі та завдання бізнесу

1.4. Опис господарства

1.5. Що ви, власне кажучи, збираєтесь робити?

1.7. А також коротко основні показники галузі (таблиця):

2. ОПИС РИНКУ

Зробити можливо все - а продати? Основна увага - на збирання та обробку інформації.

2.1. Виробництво та реалізація (скільки можна продати цього товару, на яких умовах, яку частку ринку можна сподіватись захопити?)

2.2. Прогноз об'ємів продажу

2.4. Що ще ви вважаєте важливим для описання ринку?

3. ПЛАН ВИРОБНИЦТВА та товарообігу

3.1. Як буде організовано виробництво?

3.2. Яке необхідно закупити обладнання? Де? Які можуть виникнути проблеми?

3.3. Кількість робочої сили.

3.4. Продуктивність праці.

3.5. Обсяг продажу в розрахунку на одного зайнятого.

3.6. Обсяг продажу в розрахунку на одиницю капвкладень.

3.7. Можливості розширення виробничих площ.

3.8. Розміщення обладнання.

3.9. Технологія виготовлення виробів.

3.10. Що ще ви вважаєте важливим для описання виробництва?

4. ПЛАН РИЗИКІВ.

4.1. Погодні умови

4.2. Дефіцит ресурсів

4.3. Падіння ціни на продукцію

4.4. Зростання цін на необхідні ресурси

4.5. Конкуренція.

Співвідношення РИЗИК / ДОХОД - найважливіший критерій для оцінки привабливості бізнесу. Чим більший ризик, тим більшим має бути запропонований у бізнес-плані доход, але він повинен бути обґрунтованим і реальним. Процедура оцінки доцільності вкладення інвестицій в проект наступна:

5. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПЛАН ПРИБУТКІВ (ЗБИТКІВ).

Фінансовий план (по роках)

Узагальнення з попередніх розділів:

5.1. Прогноз обсягів реалізації;

5.2. Баланс грошових потоків, скільки грошей необхідно вкласти у часі;

- Зведений баланс активів і пасивів;
- Звіт про доходи і співвідношення, які характеризують ефективність бізнесу;
- Витрати та їх аналіз;
- Витрати праці;
- Витрати на виробництво;
- Капітальні вкладення;
- Податки;
- Рух готівки;
- Позиції беззбиткового ведення справ. Умови беззбитковості для різних цін;
- Доход;
- Грошові надходження, собівартість та термін окупності;
- Чистий прибуток;
- Рентабельність;
- Балансовий звіт і його аналіз.

6. ГРАФІК ПОВЕРНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ

Контрольні питання

1. З якою метою складаються бізнес-плани нових підприємств?
2. З якою метою складають бізнес-план вже існуючого підприємства?
3. В чому полягає суть розробки бізнес-плану?
4. Які основні вимоги висувають до бізнес-плану підприємства?
5. Які обов'язкові розділи складають бізнес-план?
6. Які основні особливості методології складання бізнес плану?

Завдання для виконання практичної роботи

1. Відповідно до структури, яка наведена у практичній роботі, розробити бізнес-план уявного підприємства.
2. В процесі вивчення даної роботи студент складає конспект відповідей на контрольні запитання з подальшим захистом роботи.
3. З метою закріплення даного матеріалу студенти складають словник основних термінів і понять по даній темі.

Практична робота № 6. «ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ»

Сільськогосподарське виробництво - одна з важливих і водночас найбільш ризикових галузей економіки, яка перебуває постійно під впливом стихійних сил природи. Тому одним із чинників стабільності його економічного розвитку та фінансового стану є страхування.

Економічний механізм страхування сільськогосподарського виробництва полягає у створенні і використанні страхового фонду з метою відшкодування непередбачених збитків, заподіяних стихійними лихами та іншими несприятливими подіями.

В сільському господарстві виділяють наступні групи страхування:

- нерухоме майно та транспортні засоби і сільськогосподарська техніка;
- врожай сільськогосподарських культур та насаджень;
- тварини.

Страхування врожаю сільськогосподарських культур і тварин є основними видами сільськогосподарського страхування. Воно може здійснюватися як у добровільній так і у обов'язковій формах. Так згідно закону України „Про страхування” ст. 7 обов'язковими видами страхування є:

- Страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарськими підприємствами усіх форм власності;
- Страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороби, стихійних лих та нещасних випадків у випадках згідно з переліком тварин, встановлених КМУ.

Порядок і правила обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур та насаджень встановлені КМУ. Об'єктом цього виду страхування є майнові інтереси, що не суперечать законодавству і пов'язані з недотриманням врожаю. Страховим ризиком є зменшення або повне неотримання врожаю внаслідок граду, пожежі, вимерзання, урагану,

бурі, зливи, повені, посухи, повного раптового знищення посівів карантинними шкідниками.

Таким чином, страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень (страхування врожаю) є винятково важливим для сільських товаровиробників, оскільки дозволяє хоча б частково зменшити збитки за рахунок відшкодування.

Страхування врожаю має свої *особливості* порівняно з іншими видами майнового страхування. Воно, як і інші види майнового страхування, здійснюється на підставі договорів майнового страхування, що укладаються страхувальником зі страховиком. Урожай може бути застрахований за договором страхування на користь особи, яка зацікавлена в його збереженні.

Обов'язки страховика та страхувальника визначаються Правилами страхування врожаю. Термін дії договору страхування обумовлений тривалістю вирощування культур від моменту посіву до отримання врожаю.

Не менш важливим, ніж страхування врожаю, є **страхування тварин**, що знаходяться в сільськогосподарських підприємствах. *Об'єктами* страхування є: усі сільськогосподарські тварини, а у данному випадку об'єкти рибництва.

Страхування тварин здійснюється на випадок їхньої загибелі (падежу, вимушеного забою або знищення) в результаті стихійних лих, інфекційних захворювань, пожежі. Страхова сума становить, як правило, до 80% балансової вартості тварин, а відшкодування виплачується, як правило, у розмірі 70% від страхової суми.

Головним документом, на підставі якого виплачується відшкодування, є акт про загибель тварини із висновком фахівця ветеринарної служби.

Договір страхування тварин укладається на один рік. На страхування беруться тварини віком від одного року. Страховий тариф залежить від виду тварин, їхнього віку та умов їх утримання і не перевищує, як правило, 5%.

Страховий збиток при страхуванні *сільськогосподарських тварин* визначається:

- при їх загибелі - за балансовою (інвентарною, вказаною при договорі страхування) вартістю (з урахуванням амортизації) на день загибелі;
- у разі вимушеного забою - із суми збитку вираховується вартість м'яса, придатного для використання, вартість шкурки, відходів, що використовуються.

За цим видом страхування відшкодовується тільки прямий збиток - загибель (падіння, вимушений забій) тварини. Вироби продукції, що є непрямим збитком, при страхуванні не відшкодовуються.

Страховання в тваринництві полягає, з одного боку, у створенні матеріальних умов для відшкодування збитків власників тварин від їх загибелі чи вимушеного забою, а з іншого — у зменшенні (компенсації) втрат тваринницької продукції від стихійних лих, пожеж та інших несприятливих полій. Зазначимо, що в страхову відповідальність збитки від загибелі чи пошкодження тварин включаються, на відміну від інших основних та оборотних фондів, не лише ті, що заподіяні стихійними лихами. Такі ж збитки обумовлюються й різними хворобами, що також можуть визначатись як страхові випадки. Разом з тим чимало захворювань тварин викликаються порушенням умов їх годівлі, утримання, відтворення. Тому для спеціалістів страхової організації важливо вміти розрізняти об'єктивні причини від суб'єктивних, що привели до збитків у тваринництві. Страховання сільськогосподарських тварин повинно стимулювати їх власників дотримуватись усіх ветеринарно-зоотехнічних правил, обмежити втрати від їх порушення.

У страхованні тварин є принципова відмінність, що відрізняє його від інших видів майнового страхування, де найбільш розповсюдженою є компенсація втрат, зумовлених частковим пошкодженням основних або оборотних фондів. Відшкодування збитків у тваринництві пов'язане лише з падежем або загибеллю об'єктів страхування, якими виступає поголів'я кожного виду сільськогосподарських тварин. Важливою особливістю їх страхування є обґрунтоване обмеження обсягу страхової відповідальності, тому що він встановлюється не в повній оцінці об'єкта. Певна її частина залишається на відповідальності страхувальника, що повинно стимулювати його зацікавленість в збереженні поголів'я тварин.

На основі різниці у величині страхової відповідальності всю сукупність застрахованих тварин поділяють на три групи:
продуктивна риба;
молодняк;
племінні й високоцінні породи риб.

Для останньої групи застосовують більш високий обсяг страхової відповідальності, включаючи падіж тварин від інфекційних та загальних захворювань, загибель під час експлуатації, внаслідок стихійного лиха та пожеж. Для об'єктів з інших груп властиве страхування по обмежених страхових випадках.

Загибеллю промислових об'єктів рибництва за умовами страхування вважається не лише їх масова смертність, але й вимушений вилов або знищення в зв'язку з настанням подій, від яких здійснюється страхування. Якщо ж вони мали місце, то відшкодування виплачується на основі офіційного заключення.

Для обґрунтованого вирішення питання про величину страхового відшкодування першочергове значення має встановлення факту настання страхової події і ступеня пошкодження або повної об'єктів страхування. Ця

робота страхових фахівців починається після одержання страховиком письмового повідомлення про пошкодження чи загибель, яке повинно бути відправлене не пізніше трьох діб з дати встановлення факту страхової події.

Дане повідомлення експертами перевіряється, після чого складається страховий акт. В ньому фіксуються необхідні для встановлення збитку відомості про господарське призначення, фактичний об'єм пошкоджених, або знищених об'єктів.

В разі загибелі тварин, що належать сільськогосподарським підприємствам, кооперативам та населенню визначення збитку й страхового відшкодування витікає як із загальних принципів, так і з деяких особливостей, передбачених умовами цього страхування. Головна специфіка полягає в тому, що в державних та недержавних підприємствах тварини страхуються по їх балансовій (інвентарній) вартості, а в особистій власності громадян — виходячи з встановлених страхових сум.

Визначенню страхового відшкодування передують обчислення збитку.

У державних та недержавних господарствах збиток визначається на основі балансової (інвентарної) вартості тварин, які загинули. Однак у випадку, коли індивідуальний балансовий облік тварин не фіксується, за розмір збитку приймається середня величина по всіх тваринах даного виду.

Відшкодування при страхуванні сільськогосподарських тварин визначається на основі пропорційної відповідальності. Наприклад, якщо страхове забезпечення складає 75% балансової вартості тварин, то страхове відшкодування буде становити такий же відсоток суми збитку.

Специфічним об'єктом страхування «є відповідальність, під яким розуміється відповідальність перед третіми (юридичними або фізичними) особами, яким може бути причинений матеріальний збиток чи інша шкода внаслідок деяких дій (бездіяльності) страхувальника. Як відомо, в майновому страхуванні відшкодовуються збитки, заподіяні матеріальним активам. В особистому страхуванні ставиться мета захистити добробут людей, який може погіршитись внаслідок настання страхових випадків, пов'язаних з життям та працездатністю громадян (застрахованих). На відміну від цих видів страхування, безпосередньою метою страхування відповідальності є страховий захист економічних інтересів потенційних носіїв шкоди іншим особам.

Страхові компанії, які займаються страхуванням відповідальності за якість продукції (робіт, послуг) повинні мати високопрофесійні кадри із страхування й управління якістю, що дозволить гарантувати високий рівень обслуговування та ефективність роботи.

Відповідальність перед споживачем може включатися й до полсу відповідальності товаровиробника за якість продукції, що поширює надане покриття. Наприклад, вантажники, які занесли в дім нові меблі, ненавмисне розбили антикварну вазу, яка була в кімнаті. Усі витрати

будуть компенсовані за полісом, який містить ризик відповідальності перед споживачем. Можливо, це буде поліс відповідальності роботодавця, можливо, товаровиробника. Якщо ж інше не передбачено, то компенсація буде виплачена за полісом цивільної відповідальності. Щоб уникнути складної ситуації, коли ризик може бути включений до інших договорів страхування відповідальності, у договорі страхування загальної цивільної відповідальності застосовується застереження: «страховик компенсує страхувальникові суми збитків третім особам, якщо шкода не покривається ніяким іншим полісом страхування».

Контрольні питання

1. Який існує порядок і правила обов'язкового страхування?
2. На яких засадах базується система страхування рибогосподарських підприємств?
3. Які чинники враховуються при обов'язковому страхуванні підприємств рибництва?
4. Які види відповідальності існують при обов'язковому страхуванні?
5. Що собою являє специфічний об'єкт страхування?
6. Як визначаються суми відшкодування на підприємствах?
7. Як визначається страховий збиток при страхуванні сільськогосподарських тварин?
8. Які основні документи складаються при страхуванні підприємств?
9. Що собою являє страхова подія?

Завдання для виконання практичної роботи

1. Обрати певний вид страхування для свого уявного підприємства. Сформувати пакет документів, які складаються при страхуванні підприємства.
2. Відповідно до обраного підприємством страхового забезпечення (___%), розрахувати величину його відшкодування.
3. В процесі вивчення даної роботи студент складає конспект відповідей на контрольні запитання з подальшим захистом роботи.
4. З метою закріплення даного матеріалу студенти складають словник основних термінів і понять по даній темі

Практична родота № 7 «СУТНІСТЬ І МЕТОДИ ОБЧИСЛЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ»

Абсолютна сума прибутку, отримана підприємством, у тім числі прибуток від основної діяльності, є дуже важливими показниками. Однак вони не можуть характеризувати рівень ефективності господарювання. За інших однакових умов більшу суму прибутку отримає підприємство, яке володіє більшим капіталом, використовує більше живої і матеріалізованої праці, більше виробляє і реалізує продукції (робіт, послуг).

Прибуток — це частина отриманого на вкладений капітал чистого доходу підприємства, що характеризує його винагороду за ризик підприємницької діяльності.

Щоб зробити висновок про рівень ефективності роботи підприємства, отриманий прибуток необхідно порівняти зі здійсненими витратами.

По-перше, витрати можна розглядати як поточні витрати діяльності підприємства, тобто собівартість продукції (робіт, послуг). Тут можливі різні варіанти визначення поточних витрат і прибутку, що використовуються у розрахунках.

По-друге, витрати можна розглядати як авансовану вартість (авансований капітал) для забезпечення виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємства. Тут також можливі різні варіанти визначення авансованої вартості й визначення прибутку, що береться для розрахунків.

Співвідношення прибутку з авансованою вартістю або поточними витратами характеризує таке поняття, як *рентабельність*. У найширшому, найзагальнішому розумінні рентабельність означає прибутковість або дохідність виробництва і реалізації всієї продукції (робіт, послуг) чи окремих видів її; дохідність підприємств, організацій, установ у цілому як суб'єктів господарської діяльності; прибутковість різних галузей економіки.

Рентабельність — це відносний показник, тобто рівень прибутковості, що вимірюється у відсотках.

Різні варіанти рішень, що приймаються при визначенні прибутку, поточних витрат, авансованої вартості, для розрахунку рентабельності, зумовлюють наявність значної кількості показників рентабельності

Щоб зробити висновок про рівень ефективності роботи підприємства необхідно отриманий прибуток порівняти з понесеними витратами.

Порівняння прибутку з поточними витратами характеризує поняття рентабельності.

На рис.7.1 наведено класифікацію показників рентабельності. Обчислення рентабельності окремих видів продукції (робіт, послуг) може ґрунтуватися на показниках прибутку від їх випуску або реалізації. При цьому поточні витрати можуть братися в таких варіантах: собівартість

продукції (виробнича); собівартість продукції за виключенням матеріальних витрат (заново створена вартість); вартість продукції в цінах виробника (вартість за мінусом непрямих податків).

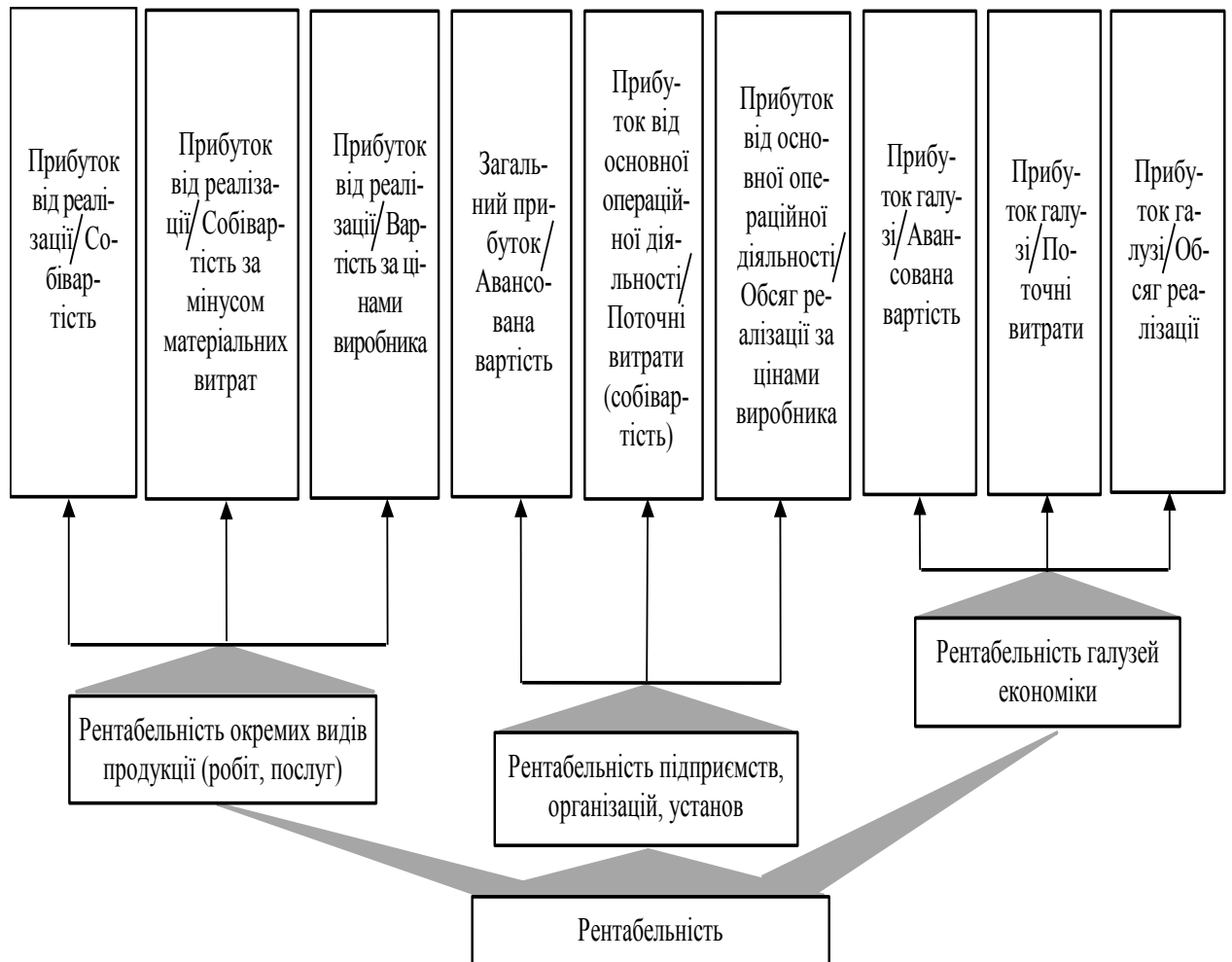

Рис. 7.1 - Класифікація показників рентабельності

Для розрахунку рівня рентабельності підприємств можуть використовуватися: загальний прибуток; прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), тобто від основної діяльності. При цьому прибуток зіставляється з авансованою вартістю, яку можна визначати в різних варіантах (весь капітал підприємства, власний капітал, позичковий капітал, основний капітал, оборотний капітал).

Для розрахунку рентабельності галузей економіки береться загальна сума прибутку, отримана підприємствами, об'єднаннями, іншими госпрозрахунковими формуваннями, що входять у відповідну галузь економіки. На рівень рентабельності галузі впливатиме наявність у ній низькорентабельних і збиткових підприємств.

Рівень рентабельності визначається відношенням прибутку від реалізації продукції до її собівартості або витрат виробництва і обчислюється за формулою:

$$P = (Ппр/С) \times 100 \quad (7.1)$$

Де P – рівень рентабельності, %;

Ппр – прибуток від реалізації продукції;

С – собівартість реалізованої продукції.

Цей показник характеризує ефективність використання поточних витрат, показує ступінь їх окупності.

Коефіцієнти прибутковості (рентабельності) дозволяє оцінити чи є діяльність підприємства прибутковою чи навпаки, а саме він визначає частку прибутку у кожній заробленій грошовій одиниці. Збільшення коефіцієнту рентабельності є позитивним чинником при прийнятті інвестиційних рішень. Якщо коефіцієнт на підприємстві нижче середнього по галузі, це свідчить про не конкурентоспроможність продукції.

операційний прибуток

$$\text{Крент} = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Реалізаційний дохід}}$$

Контрольні питання

1. Що розуміють під поняттям – прибуток підприємства?
2. За якими ознаками можна оцінити прибуток підприємства?
3. Що розуміють під поняттям рентабельності?
4. У чому економічна суть коефіцієнту прибутковості?
5. Як на підприємствах розраховують рівень рентабельності?
6. Як класифікують основні показники рентабельності?

Завдання для виконання практичної роботи

1. В процесі виконання практичної роботи скласти схему показників рентабельності. Користуючись формулою (7.1), розрахувати рівень рентабельності свого уявного підприємства і коефіцієнт рентабельності.
2. В процесі вивчення даної роботи студент складає конспект відповідей на контрольні запитання з подальшим захистом роботи.
3. З метою закріплення даного матеріалу студенти складають словник основних термінів і понять по даній темі.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996-ХІУ // Бухгалтерський облік і аудит. – 1999.-№9.-С.3-8
2. Закон України № 1877-ІУ від 24.06.04 р. «Про державну підтримку сільськогосподарського господарства України».
3. Теплова Т.В. Планирование в финансовом менеджменте. - М.: ГУ ВШЭ, 1998. - 139 с.
4. Вдовенко Н.М. Основи формування та обліку фінансових результатів діяльності ставових господарств у перехідній економіці України: Навчальний посібник.- К.:»МП Леся», 2003.- 284 с.
5. Гарасим П.М, Кізіма А.Я., Забчук В.Д. Фінансовий облік та звітність на підприємствах різних галузей/За ред.. П.Я. Хомина.- Тернопіль: Астон, 2000.-288 с.
6. Александрова М.М. Страхування: Навчально-методичний посібник.- К.: ЦУЛ, 2002-208с.
7. Закон України” Про внесення змін до Закону України “Про страхування”// України –business.-2001.- 6-13 листопада, №44.

Додаткова

1. Бізнес-план сільськогосподарського підприємства: Міжнародна Фінансова Корпорація спільно з урядом Нідерландів.-К.:Століття, 2000.-123 с.
2. Фінанси сільськогосподарських підприємств (посібник з питань фінансових відносин у ринкових умовах) За ред. М.Я. Дем’яненка- К.: ІАЕ, 2000.-604 с.
3. Конспект лекцій О.А.Тучковенко. Електронна версія конспекту.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для проведення практичних занять з дисципліни

Фінансова діяльність рибогосподарських підприємств

Укладач: О.А. Тучковенко

Підп. до друку
Умовн. друк. арк.

Формат
Тираж

Папір
Зам. №

Надруковано з готового оригінал-макета

Одеський державний екологічний університет
65016, Одеса, вул. Львівська,
